

УДК 34/74(075.8)

ИНТЕРЬЕРДА БИОНИК СТИЛНИНГ АҲАМИЯТИ

Ҳақбердиева Сагина Шомурот қизи

*СамДАҚУ “Интерьерни лойиҳалаш” мутахассислиги 2-босқич**магистранти*

Аннотация: Ушбу илмий мақолада бионик стилнинг интерьер муҳитини яратишдаги иштироки, интерьер поли, деворлари ва шифтларида бионик элементларнинг қўлланилиши, бионик интерьерни ёритиш ва декоратив безатишда ранг, материаллар хусусияти тўғрисида баён қилинади, таҳлил қилинади.

Калит сўзлар: *Интерьер, бионика, услуб, дизайн, архитектура, табиат.*

Аннотация: В данной статье рассматривается и анализируется вопросы участие бионического стиля в образовании среды интерьера, применение бионических элементов в структуре пола, стены и потолка, особенности цвета и материалов в освещении и декоративном оформлении бионического интерьера.

Ключевые слова: *Интерьер, бионика, стиль, дизайн, архитектура, природа.*

Янги ва бугунги талаб доирасидаги бионика услуги йилдан-йилга тобора оммалашиб бормоқда. Унинг ғояси замирида янги технологиялар олами ва табиат ўртасидаги муносабат ётади. Ушбу услуб ўзида табиийлик ва футуризмни уйғунлаштиради. Бундан ташқари, у қулай, функционал ва шунчаки ғайриоддий чиройлилиги билан ажралиб туради. Бионика ҳажмий бўшлиқ ва ёруғликнинг кўплигини назарда тутаяди, улар биргаликда интерьерни қулай ва кўп қиррали муҳитга айлантиради.

Бионик услуб одамлар ресурсларни оқилона истеъмол қилиш ва экологик хавфсизлик ҳақида ўйлашни бошлаганда, экологик тоза (экофрендли) моданинг ривожланиши билан машҳур бўлди. Ушбу услуб жонли табиатга яқинлиги ва фан ютуқларидан фойдаланишни уни бошқа соҳалардан ажратиб туради [6].

Бионик услуб тарихи. Бу йўналишнинг биринчи кашшофи испан меъмори Антонио Гауди бўлган. У ўсимликлар тўқималарига ўхшаш бинолар ва ғорларнинг кириш жойларини яратди. Ушбу йўналиш 20-асрнинг бошларида интерьер дизайни соҳасига кирди, аммо у ўзининг гуллаб-яшнаган даврини фақат 50 йиллар ўтгачгина бошидан ўтказди. Инсониятга бундай ғояни қабул қилиш учун ярим аср керак бўлди [1].

Бугунги кунда бу услуб йирик шаҳарлар аҳолисининг юраги ва қалбидан мустаҳкам ўрин олган. Ҳозир ҳақиқийлик ва табиийлик ортиқча намоёнларсиз ва ҳашшамдорликларсиз урфга айланган [2]. Барчага алдамчи ҳаёт ва абадий иккиюзламачиликдан чарчаган, ҳар ким фақат ўз қулайлиги ҳақида ўйлайдиган вақт келди. Интерерда замонавий технологиялардан табиий талқинлардан фойдаланиш одамларга кечкурун тинч ва осойишталик воҳасига қайтиш имконини берди. Шу билан бирга, тирик ўсимликлар унчалик кўп эмас, бу сизга жуда кўп безовталанмаслик ва уларга ғамхўрлик қилиш вақтини беҳуда сарф қилмаслик имконини беради. 21-асрда бу ажойиб уйғунлик ҳисобланади. Махсус даволашни талаб қилмайдиган ва айна пайтда қулайлик берувчи табиат. Замонавийликни тузатишнинг бундай ғояси бионик услубда мужассамлашган.

Бионика услубида интерерни яратиш қоидалари. Дизайнерларга ғояларни атрофдаги табиатдан излаб топиш тавсия этилади. Табиий соялар, юмшоқ, бир шаклдан бошқа шаклларга ўтувчи силуетлар, динамик шакллар йўналишнинг асосига айланади. Бионика усулини футуризмнинг ифодали элементлари тўлдиради. Ўзига хос хусусиятлар: Уй мебеллари; Ошхона тўпламлари; Яшаш хоналари; Коридорлар; Ёритиш.

Табиий тўқималарга тақлид қилиш. Пуфакчалар, уячалар, панжаралар, тешиқлар, катақлар танланади. Табиатда мавжуд бўлган барча нарсаларни дизайнерлар ушбу услубга ўтказадилар. Хусусан, девор безаклари, мебел шакли ёки қопламаси. Қулайлик ва шинамлиқ эса бир вақтнинг ўзида энг юқори даражада жуда оригинал кўринади [7].

Материаллар. Йўналиш фақат табиий материаллардан фойдаланишга имкон беради, деб тахмин қилиш хато. Интерьерни безатишда - полимерлар, термопластиклар, суюқ девор қоғози ва юмшоқ тузилишга эга бўлган бошқа замонавий материаллар мураккаб парваришни талаб қилмайди.

Бионика - бу табиат ва янги технологияларнинг комбинацияси бўлганлиги сабабли, безак учун ишлатиладиган материаллар энг замонавий ва инновацион деб тахмин қилиш мантиқан тўғри. Масалан:

- *Янги ишланма.* Ташқи ҳарорат ва шароитларга қараб камроқ ва кўпроқ шаффоф бўладиган шиша.

- *МДФ ва ДСП.* Рельефли ва сируктурали ҳолга келтирадиган панеллар ва қопламалар.

- *Термопластик*

- *Юзани пардозлаш*

Албатта, илғор замонавий материалларга кўшимча равишда, узок вақтдан бери ишотланган масалан: ёғоч, тош, шиша, металл қопламаларни ҳам мамнуният билан қўллаш мумкин. Табиий ва сунъий тери, ойна ва хром деталлар, яримшаффоф пластик ва ғадир-будир қалин шиша.

Кўриб турганингиздек, материаллар асортименти жуда кенг, яъни кизиқарли ғоялар ва дизайн ечимларини танлашда умуман чекланишлар йўқ.

Мебел ва интерьерни безатиш. Бионик дизайндаги мебеллар ўзгача ёркин бўлади. Бу уларнинг рангида эмас, балки шаклида намоён бўлади. Улар футуристик (келажак шаклли), ғайриоддий силлиқ шаклга эга ва ҳар доим эътиборни тортади. Бундан ташқари, у жуда қулай, шинам ва функционалдир.

Декоратив безаклар ҳам ғоявий шаклларга эга ва тўлкинли ва бирдан иккинчисига силлиқ чизиқларга ўтади. Томчилар кўринишидаги девор (бра) ёки замин (торшер) лампалари, девордаги соат, экзотик ўсимликларнинг барглари эслатувчи, ажойиб ва ғайриоддий безаклар. Ушбу услуб табиий мукамалликка интилганлиги сабабли, жонли ўсимликларни тувакларда қўйиш ўринли.

Бу ерда модуллар принципи асосий ўринни эгалайди. Дизайн модулли мебелдан фойдаланишни тавсия қилади, бу бир-бири билан уйғунлашиш, керакли элементлар билан тўлдириш учун қулай. Трансформацион (трансфомер) буюмлар машҳур бўлиб, бир вақтнинг ўзида бир нечта шаклларни бирлаштиради. Дўконларда тақдим этилаётган мебеллар бионик услубга деярли мос келмайди, ундан кўра индивидуал дизайнга эга лойиҳалар асосида тайёрланган мебеллар яхшироқдир.

Кафенинг интерьер қисми биодизайнининг кўриниши

Деворлар. Юзалар тош, мармар ёки табиий тошга тақлид қиладиган девор қоғози билан қопланади. Ойна, шиша қўйилмалар ижодий (креатив) қўшимчалар бўлиши мумкин. Атмосферани қулайлик билан тўлдириш

учун деворнинг бир қисмини ёғоч ёки ёғоч услубдаги панеллар билан безаш тавсия қилинади.

Пол. Ялтироқ ёки ойнали поллар табиий девор қопламалари билан ажойиб контраст ҳосил қилади. Ва аксинча, агар суюқ девор қоғози, девор панеллари, "табиий" тахта - тош, паркет тахтаси, стиллаштирилган плиткалар танланса, табиий гўзаллик ва техник тараққиёт орасидаги уйғунликка эришишга ёрдам беради.

Шифт. Бионик услубдаги кенг бинолар дизайни учун силлиқ контурли ва тартибли кўп сатхли, "мураккаб" шифтлар танланади. Кичкина хонада кўп сахдли сиртлар беўхшов кўринади қарайди ва бўшлиқни янада "сиқади". Агар квартира янгидан безалаётган бўлса, силлиқ қопламали тортилган шифтларни танлаган маъқул. Шифт майдонини яширин ёритиш манбалари билан ёритиб, хонага юмшоқлик ва ҳажм кўшадиган "ёруғлик ва соя ўйинлари" нинг жозибали эффеқтига эга бўлиш мумкин [5].

Ушбу дизайн йўналишида ўсимлик нақшлари фаол қўлланилади. Бу оқ-яшил ранг оралиғи, жонли ёки сунъий ўсимликларнинг мавжудлигидир.

Бионик интерьерда декоратив ўсимликларнинг қўлланилиши.

Агар девордаги ўсимликлар билан бир-бирига боғланган нақшга баланд ўсимликлар қўшилса, бионика - ностандарт ва оригинал услубга айланади. Полга гиламсимон майсазор тўшалса, интерьер янги тарзда ўзини намоён қилади [4].

Юмшоқ шаклсиз стуллар ёки оддийгина пол халталарнинг мавжудлиги - қизиқарли услубдир. Уларга бир шаклдан бошқа шаклга ўтувчан доғ ва кўлмак шаклидаги паст кофе столини қўшадилар. Деворлардан бири бутунлай жонли, яъни девор бўйлаб полдан шифтгача

экилган ўсимликлар бўлиши мумкин. Сунъий ҳажмий ўсимликлар ҳам мос келади.

Ҳаво шари шаклидаги лампалар овқат столининг устида ажойиб кўринади. Зумрад яшил, ёғоч, оч жигар, кулранг ва оқ туслар қомбинацияси ҳам ҳайратланарли даражада уйғун кўринади.

Деразалар ва эшиклар. Эшик ўрнидаги доирасимон равоқ интерьерга енгиллик ва эркинлик кўшади. Бионик услубдаги деразалар кенг, бурчаклари юмалоқ, қуёш нурларини етарлича ўтказувчан бўлади. Дизайнерлар деразаларни пардалар билан қоплашни тавсия этмайди. Агар хонада яримқаронғуликни яратиш зарур бўлса, замонавий модулли пардалар ёки жалюзилар танланади.

Ранглар. Бионик услубда табиатда мавжуд бўлган барча туслар: кумсимон, ўтсимон яшил, осмонсимон-зангори, ёғоч ва тош ранглари устунлик қилади. Ёрқин ялтироқ тўқималар, шиша ва металл юзалар каби замонавий материаллар, акцентларни шакллантиришга ёрдам беради.

Бионика ва бошқа машҳур йўналишлар ўртасидаги фарқлардан бири бу аниқ зоналаштиришнинг йўқлиги. Аксинча, ички макон шундай "қурилади"ки, ўтиш интуитив тушунарли бўлиши учун бир хона бошқасига силлик ўтади. Ушбу "кўринмас чегара"ни чизиш учун тематик ганч рнакшлар ишлатилади.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР:

1. Архитектурная бионика. Под ред. Лебедева Ю. С. – Москва.: Стройиздат, 1990.
2. G'oyibov V.I. Bionika. - Toshkent, 2012.
3. Михайленко В.Е., Кащенко А.В. природа, геометрия, архитектура. Киев.: Будивельник, 1981.
4. Nuritdinovich, B. O. (2021). Bionic ideas in architectural environment and landscape design. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(5), 1301-1304.
5. Nuritdinovich, B. O. Forms That Are Transparent and Reflect the Environment in Modern Architecture. *International Journal of Innovations in Engineering Research and Technology*, (1), 1-5.
6. BABAKANDOV, O. N. (2021). BIONICS AND PATTERNS IN ARCHITECTURE. In *Молодежь и наука: шаг к успеху* (pp. 330-331).
7. БАБАКАНДОВ, О. Н., ИСАМУХАМЕДОВ, Б., & НАРКУЛОВ, О. О. (2017). ОСНОВНЫЕ КОМПОЗИЦИОННЫЕ ЗАДАЧИ СОЗДАНИЯ ИНТЕРЬЕРА. In *Молодежь и XXI век-2017* (pp.

197-199).